PRIPOROČILO SVETA

z dne 12. julija 2005

o širših smernicah ekonomskih politik držav članic in skupnosti (2005–2008)

(2005/601/ES)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti člena 99(2) Pogodbe,

ob upoštevanju priporočila Komisije,

ob upoštevanju razprave Evropskega sveta z dne 16. in 17. junija 2005,

ker je Evropski parlament sprejel Resolucijo o priporočilu Komisije –

PRIPOROČA:

UVOD

Evropski svet je na zasedanju marca 2005 **Lizbonski strategiji dal nov zagon, s tem da se je osredotočil na rast in zaposlovanje v Evropi** [1]. S to odločitvijo so voditelji držav in vlad jasno sporočili prednostne naloge Evropske unije v prihodnjih letih. Evropa mora za uresničitev lizbonskih ciljev svoje politike še nadalje osredotočiti na rast in zaposlovanje, pri čemer naj sloni na stabilni makroekonomski politiki in deluje v okviru ciljev spodbujanja socialne kohezije in okoljske trajnosti, ki sta temeljna elementa Lizbonske strategije.

Posebno pozornost je treba nameniti uresničitvi Lizbonske agende. Da bi dosegla te cilje, mora Unija zbrati čim več sredstev tako na ravni držav članic kot Skupnosti in tako še bolj izkoristiti učinek njihovega medsebojnega dopolnjevanja. Tudi udejstvovanje ustreznih zainteresiranih strani lahko pripomore h krepitvi zavesti o potrebi po makroekonomskih politikah, usmerjenih k rasti in stabilnosti, ter po strukturnih reformah, k boljši kakovosti izvedbe in k hitrejšemu prisvajanju Lizbonske strategije.

V tem smislu te širše smernice ekonomskih politik (ŠSEP) odražajo nov začetek za Lizbonsko strategijo in se osredotočajo na prispevek ekonomskih politik k zagotavljanju hitrejše rasti in novih delovnih mest. Razdelek A teh ŠSEP govori o prispevku, ki ga v ta namen lahko doprinesejo makroekonomske politike. Razdelek B je osredotočen na ukrepe in politike, ki jih morajo izvesti države članice, da bi se okrepila znanje in inovativnost za rast ter da bi Evropa postala privlačnejša za naložbe in delo. V skladu s sklepi zasedanja Evropskega sveta v Bruslju (22. in 23. marca 2005) morajo ŠSEP – kot glavni instrument za usklajevanje ekonomskih politik – še naprej zajemati vse vrste makroekonomskih in mikroekonomskih politik ter tudi politiko zaposlovanja, kolikor ta vpliva na te vrste politik; ŠSEP bodo zagotovile splošno ekonomsko usklajenost med tremi razsežnostmi strategije. Za ŠSEP bodo še naprej veljala sedanja pravila večstranskega nadzora.

Te smernice se uporabljajo v vseh državah članicah in Skupnosti. Namenjene so pospeševanju skladnosti reformnih ukrepov, vsebovanih v nacionalnih reformnih programih, ki so jih oblikovale države članice, dopolnjeval pa jih bo program Skupnosti za Lizbonsko strategijo 2005–2008, v katerem so zajeti vsi ukrepi, ki se bodo izvedli na ravni Skupnosti v korist rasti in zaposlovanju. Pri izvajanju vseh ustreznih vidikov teh smernic je treba upoštevati načelo enakih možnosti za ženske in moške.

GOSPODARSKO STANJE V EU

Gospodarska dejavnost v EU, ki se je vzpenjala od sredine 2003 dalje, je v drugi polovici leta 2004 doživela padec zaradi učinkov zunanjih dejavnikov, kot so visoke in spremenljive cene nafte, upočasnitev širjenja svetovne trgovine in rast vrednosti eura. Deloma so za manjšo prožnost nekaterih evropskih ekonomij krive tudi dolgotrajne strukturne pomanjkljivosti. Realna rast BDP bo po pričakovanjih v letu 2005 še naprej zmerna, toda prenos iz leta 2004, ki je bil manjši od pričakovanega, bo neizogibno vplival na skupno letno povprečje. Prispevek domačega povpraševanja k okrevanju s strani držav članic je bil do sedaj zelo različen, toda prek leta se pričakuje postopna krepitev, ki jo bodo spodbudili ugodni pogoji financiranja (tudi nizke obrestne mere) in nadzorovani inflacijski pritiski.

[1] Sklepi z zasedanja Evropskega sveta marca 2005, (http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?lang=en&id=432&mode=g&name).

Gospodarsko okrevanje je odvisno predvsem od ponovnega vzpona svetovne rasti in naglega povečanja svetovne trgovine. Medtem ko se ciklus svetovne rasti vzpenja in vsrkava zaviralni učinek višjih svetovnih cen nafte, bo večji zagon gospodarstva vse bolj slonel na domačem povpraševanju v EU. Strukturne in makroekonomske politike je treba obravnavati ob upoštevanju povišanja cen surovin, predvsem nafte, in padajočega pritiska na industrijske cene. Ponovna vzpostavitev stopenj potencialne rasti v EU je torej v veliki meri odvisna od povečanega zaupanja podjetij in potrošnikov kot tudi od ugodnega razvoja svetovnega gospodarstva, vključno s cenami nafte in menjalnimi tečaji. Zaradi tega je pomembno, da ekonomske politike spodbujajo zaupanje in tako kratkoročno pripomorejo k vzpostavitvi pogojev za večje domače povpraševanje in ustvarjanje delovnih mest, strukturne reforme pa srednjeročno prispevajo k razmahu potenciala rasti.

Stopnja brezposelnosti se bo predvidoma zmanjšala, čeprav počasi, na 8,7 % v letu 2006. Ocenjena splošna stopnja zaposlenosti v letu 2003 je za EU-25 znašala 63,0 %, kar je precej pod dogovorjeno ciljno ravnijo, ki znaša 70 %. Uresničevanje ciljne stopnje 60 % za zaposlenost žensk napreduje počasi; za EU-25 ta stopnja trenutno znaša 55,1 %, vendar se bo po pričakovanju dvignila. Stopnja zaposlenosti starejših delavcev, ki se je vzpela do višine nekaj čez 40,2 %, je še najbolj oddaljena od ciljne stopnje 50 % za leto 2010. Pri tem je napredek pri izboljšanju kakovosti delovnih mest neenak, gospodarsko nazadovanje pa je izpostavilo težave v zvezi s socialno vključenostjo. Dolgoročna brezposelnost se je po večletnem upadanju znova povečala in ni videti, da se bo v bližnji prihodnosti zmanjšala.

Počasno gospodarsko okrevanje EU je vzrok za nenehno zaskrbljenost. Gospodarstvo EU je v več pogledih bolj oddaljeno od cilja, da postane najbolj konkurenčno gospodarstvo na svetu, kot je bilo marca 2000. V tem smislu se prepad med potencialom rasti Evrope in njenih gospodarskih partnerjev ni bistveno zmanjšal.

— Prva razlaga za nadaljevanje nezadostne uspešnosti gospodarstva Unije je, da **vložek delovne sile ostaja razmeroma nizek**. Prizadevanja držav članic so omogočila povečanje stopnje zaposlenosti z 61,9 % v letu 1999 na 63,0 % v letu 2003. Vendar se morajo prizadevanja nadaljevati, zlasti pri zaposlovanju mladih in starejših delavcev, če naj se uresničijo cilji Lizbonske strategije.

— Druga ključna razlaga za manjšo uspešnost gospodarstva EU je povezana z **nizko stopnjo rasti produktivnosti**. Rast produktivnosti že več desetletij upada.

RAZDELEK A

MAKROEKONOMSKE POLITIKE ZA RAST IN DELOVNA MESTA [1]

A.1 *Makroekonomske politike, ki ustvarjajo pogoje za večjo rast in nova delovna mesta*

Zagotovimo gospodarsko stabilnost za dvig zaposlenosti in potenciala rasti

Dobre makroekonomske politike so izredno pomembne za podporo dobro uravnoteženega gospodarskega razmaha in celotne uresničitve trenutnega potenciala rasti. Prav tako so izredno pomembne za določitev okvirnih pogojev, ki bodo spodbudili ustrezno raven varčevanja in naložb ter močnejšo usmerjenost zadnjih v znanje in inovativnost, tako da bi gospodarstvo stopilo na pot trajnostne, višje in neinflatorne rasti in zaposlovanja. To naj bi pripomoglo k ohranjanju ugodnih dolgoročnih obrestnih mer in prispevalo k sprejemljivemu razvoju menjalnih tečajev. Pri načrtovanju za prihodnost morajo podjetja in posamezniki zaupati v stabilnost cen.

Monetarne politike lahko prispevajo z uresničevanjem stabilnosti cen in, brez poseganja v ta cilj, s podpiranjem drugih splošnih ekonomskih politik, ki zadevajo rast in zaposlovanje. Za nove države članice bo pomembno, da bodo monetarne politike prispevale k doseganju trajnostne realne – in nominalne – konvergence. Režimi menjalnih tečajev so pomemben del splošnega okvira ekonomske in monetarne politike, zato jih je treba usmerjati k doseganju realne in trajnostne nominalne konvergence. Sodelovanje v mehanizmu deviznih tečajev ERM II naj bi na ustrezni stopnji po pristopu pomagalo pri teh prizadevanjih. Dodaten izziv makroekonomske politike v nekaterih od teh držav članic je ohranjanje proračunskih primanjkljajev v okviru, znotraj katerega je mogoče zagotoviti razumno zunanje financiranje. Pri tem bo davčna omejitev izredno pomembna za zmanjšanje proračunskih primanjkljajev.

[1] Pri izvajanju spodaj določenih smernic politik morajo države članice upoštevati, da priporočila, specifična za posamezne države in izdana v okviru Priporočila Sveta z dne 26. junija 2003 o širših smernicah ekonomskih politik držav članic in Skupnosti (za obdobje 2003–2005), kakor je bilo dopolnjeno in posodobljeno v okviru Priporočila Sveta z dne 5. julija 2004 o posodobitvi teh smernic, še naprej ohranjajo svojo referenčno veljavo.

Zagotovitev trdnega proračunskega stanja bo v celotnem ciklu omogočila polno in simetrično delovanje samodejnih proračunskih stabilizatorjev z namenom stabiliziranja proizvodnje znotraj trenda višje in trajnostne rasti. Za tiste države članice, ki so že dosegle trdno proračunsko stanje, bo izziv takšno stanje tudi ohraniti. Za preostale države članice je izredno pomembno, da sprejmejo potrebne ukrepe za izboljšanje za doseganje srednjeročnih proračunskih ciljev, zlasti če se izboljšajo gospodarske razmere, ter se tako izognejo procikličnim politikam in se postavijo v položaj, v katerem je dovolj prostora za polno delovanje samodejnih stabilizatorjev v celotnem ciklu pred naslednjo gospodarsko recesijo. V skladu s poročilom Ecofina „Izboljšanje izvajanja Pakta stabilnosti in rasti“, ki ga je potrdil Evropski svet (22. in 23. marca 2005), je treba srednjeročne proračunske cilje za posamezne države članice opredeliti različno, glede na raznolikosti gospodarskega in proračunskega stanja in razvoja ter davčnega tveganja za vzdržnost javnih financ, tudi ob upoštevanju morebitnih demografskih sprememb. Zahteve Pakta stabilnosti in rasti, ki veljajo za države članice na območju eura, veljajo tudi za države članice v okviru ERM II.

Smernica št. 1. Zagotoviti gospodarsko stabilnost za trajnostno rast, 1. države članice morajo v skladu s Paktom stabilnosti in rasti upoštevati svoje srednjeročne proračunske cilje. Če ta cilj še ni bil dosežen, morajo sprejeti vse potrebne ukrepe za izboljšanje, da bi ga dosegle. Države članice se morajo izogibati procikličnim davčnim politikam. Poleg tega je nujno, da države članice s čezmernim primanjkljajem sprejmejo učinkovite ukrepe za zagotovitev takojšnjega zmanjšanja čezmernega primanjkljaja. 2. Države članice, ki knjižijo proračunske primanjkljaje, za katere obstaja tveganje, da bodo nevzdržni, bi si morale prizadevati za njihovo izravnavo z izvajanjem strukturnih reform, ki spodbujajo zunanjo konkurenčnost in po potrebi prispevajo k njihovi izravnavi prek davčnih politik. *Glej tudi integrirano smernico „Prispevanje k dinamični in dobro delujoči ekonomski in monetarni uniji (EMU)“ (št. 6).*

Zavarujmo dolgoročno gospodarsko vzdržnost glede na staranje prebivalstva Evrope

Staranje prebivalstva Evrope pomeni resno tveganje za dolgoročno trajnost gospodarstva Evropske unije. Glede na zadnje napovedi se bo do leta 2050 število delovno sposobnega prebivalstva (starost 15–64 let) znižalo za 18 % v primerjavi z letom 2000, število ljudi, starejših od 65 let, pa povečalo za 60 %. To ne pomeni samo višjih koeficientov starostne odvisnosti, ampak, razen če se že zdaj ne sprejmejo ukrepi za ohranitev dolgoročne fiskalne vzdržnosti, tudi možnost vse večjega bremena dolga zaradi povečanja javne porabe, povezane s staranjem prebivalstva, ter nižjega potencialnega proizvoda na prebivalca zaradi upada delovno aktivnega prebivalstva, pa tudi prihodnje težave financiranja pokojninskih sistemov ter sistemov socialnega zavarovanja in zdravstvenega varstva.

Države članice morajo gospodarske posledice staranja prebivalstva obravnavati tako, da si, kot del dobro uveljavljene tristranske strategije za reševanje proračunskih posledic staranja prebivalstva, prizadevajo kar najhitreje zniževati dolg in spodbujajo dvig stopnje zaposlenosti in povečanje ponudbe delovne sile ter s tem izravnajo vpliv prihodnjega zmanjšanja števila delovno sposobnih oseb. Stopnja zaposlenosti, ki je, ne glede na nedavno povečanje na 63,0 % v letu 2003, še vedno relativno nizka, kaže na to, da ima Evropa veliko zalogo neizkoriščene delovne sile. V prihodnje so tako mogoče precejšnje izboljšave, zlasti kar zadeva zaposlovanje žensk, mladih in starejših delavcev. V skladu s to strategijo je izredno pomembna tudi posodobitev sistemov socialne zaščite, da se zagotovi njihova finančna obstojnost s spodbujanjem delovno sposobnega prebivalstva k aktivnemu sodelovanju na trgu delovne sile, hkrati pa se zagotovi izpolnjevanje ciljev teh sistemov, kar zadeva njihovo dostopnost in ustreznost. Zlasti izboljšano vzajemno delovanje med sistemi socialne zaščite in trgi delovne sile lahko odpravi izkrivljanja ter spodbudi daljše delovno življenje ob pričakovani daljši življenjski dobi.

Smernica št. 2. Za zavarovanje gospodarske in fiskalne vzdržnosti kot podlage za večje zaposlovanje morajo države članice glede na predvidene stroške zaradi staranja prebivalstva: 1. poskusiti zadovoljivo hitro zniževati državni dolg in tako okrepiti javne finance, 2. reformirati in okrepiti pokojninske sisteme in sisteme socialnega zavarovanja in zdravstvenega varstva, da zagotovijo njihovo finančno obstojnost ter njihovo socialno ustreznost in dostopnost, in 3. sprejeti ukrepe za povečano sodelovanje na trgu delovne sile in dvig ponudbe delovne sile, predvsem med ženskami, mladimi in starejšimi delavci, ter spodbujati pristop k zaposlitvi po življenjskih obdobjih z namenom povečanja delovnih ur v gospodarstvu. *Glej tudi integrirano smernico „Spodbujanje pristopa k zaposlitvi po življenjskih obdobjih“ (št. 18 in 4, 19, 21).*

Spodbujajmo učinkovito dodeljevanje sredstev, usmerjeno v rast in zaposlovanje

Dobro zamišljeni davčni sistemi in sistemi izdatkov, ki spodbujajo učinkovito dodeljevanje sredstev, so nujno potrebni za javni sektor, da lahko v celoti prispeva k rasti in zaposlovanju brez ogrožanja ciljev gospodarske stabilnosti in vzdržnosti. To je mogoče doseči s preusmeritvijo porabe v kategorije, ki spodbujajo rast, kot so raziskave in razvoj, fizična infrastruktura, okolju prijazne tehnologije, človeški kapital in znanje. Države članice lahko tudi pomagajo nadzirati druge kategorije izdatkov z uporabo pravil o izdatkih in spremljanjem učinkov državne potrošnje ter z vzpostavitvijo ocenjevalnih mehanizmov, ki zagotavljajo dobro oblikovanje posameznih reformnih ukrepov in celotnih svežnjev reform. Ključna prednostna naloga za gospodarstvo EU je zagotoviti, da davčne strukture in njihovo vzajemno delovanje s sistemi dajatev spodbujajo višji potencial rasti z večjim zaposlovanjem in naložbami.

Smernica št. 3. Za spodbujanje učinkovitega dodeljevanja sredstev, usmerjenega v rast in zaposlovanje morajo države članice brez vpliva na smernice o gospodarski stabilnosti in vzdržnosti v skladu z Lizbonsko strategijo preusmeriti sestavo javnih izdatkov v kategorije, ki spodbujajo rast, prilagoditi davčne strukture za okrepitev potenciala rasti, zagotoviti vzpostavitev mehanizmov za oceno razmerja med javno porabo in doseganjem ciljev politike ter poskrbeti za splošno skladnost svežnjev reform. *Glej tudi integrirano smernico „Spodbujanje trajnostne uporabe virov in krepitev sinergičnega učinka varovanja okolja in gospodarske rasti" (št. 11).*

Zagotovimo, da bo gibanje plač prispevalo k rasti in stabilnosti ter dopolnilo strukturne reforme

Razvoj plač lahko prispeva k stabilnim makroekonomskim razmeram in spletu zaposlovanju prijaznih politik, če so realna povečanja plač v skladu z osnovno stopnjo srednjeročne rasti produktivnosti in združljiva s stopnjo donosnosti, ki omogoča naložbe za spodbujanje produktivnosti, zmogljivosti in zaposlovanja. Začasni dejavniki, kot so nihanja produktivnosti zaradi cikličnih dejavnikov ali enkratnih dvigov v stopnji inflacije, tako ne smejo povzročiti nevzdržnega trenda rasti plač, gibanje plač pa odraža razmere na lokalnem trgu delovne sile.

Ob upoštevanju stalnega pritiska na rast cen nafte in surovin je potreben stalen nadzor vpliva obračuna plač in povečanja stroškov dela na stabilnost cen in cenovno konkurenčnost. Dobrodošlo je dejstvo, da do sedaj teh posrednih posledic še ni bilo opaziti. Ta vprašanja je treba upoštevati pri stalnem dialogu in izmenjavi informacij med monetarnimi in davčnimi organi ter socialnimi partnerji v okviru makroekonomskega dialoga.

Smernica št. 4. Za zagotovitev, da bo gibanje plač prispevalo k makroekonomski stabilnosti in rasti, in za večjo usklajenost morajo države članice zagotoviti pravšnje okvirne pogoje za pogajanja o plačah, pri čemer v celoti upoštevajo vlogo socialnih partnerjev, z namenom spodbuditi razvoj nominalnih plač in stroškov dela, skladno s stabilnostjo cen in srednjeročnim trendom produktivnosti ter ob upoštevanju razlik v usposobljenosti in pogojih na lokalnem trgu delovne sile. *Glej tudi integrirano smernico „Zagotavljanje zaposlovanju prijaznih gibanj stroškov dela in mehanizmov določanja plač" (št. 22).*

Spodbujajmo skladne makroekonomske in strukturne politike ter politike zaposlovanja

Vloga dobrih makroekonomskih politik je ustvariti razmere, ki pospešujejo ustvarjanje delovnih mest in rast. Strukturne reforme, skladne s trdnim kratko- in srednjeročnim fiskalnim položajem, so bistvenega pomena za srednjeročno povečanje produktivnosti in zaposlovanja in kot take pripomorejo k popolnemu izkoristku in krepitvi potenciala rasti. Prispevajo tudi k fiskalni vzdržnosti, makroekonomski stabilnosti in odpornosti na šoke. Ustrezne makroekonomske politike so obenem ključni element za izkoriščanje vseh ugodnosti strukturnih reform, kar zadeva rast in zaposlovanje. Ključna lastnost skupne gospodarske strategije držav članic je zagotoviti, da imajo dosleden niz strukturnih politik, ki podpirajo makroekonomski okvir in obratno. Zlasti morajo tržne reforme izboljšati splošno prilagodljivost in sposobnost prilagoditve gospodarstev kot odgovor na spremembe cikličnih gospodarskih razmer in tudi dolgoročnejših trendov, kot sta globalizacija in tehnologija. V tem pogledu si je treba prizadevati za reforme davčnih sistemov in sistemov dajatev, da se bo delo izplačalo in da bi se izognili morebitnim zaviralnim učinkom za sodelovanje na trgu delovne sile.

Smernica št. 5. Za spodbujanje večje skladnosti med makroekonomskimi in strukturnimi politikami ter politikami zaposlovanja si morajo države članice prizadevati za reforme na trgu delovne sile in proizvodnih trgih, kar obenem poveča potencial rasti in podpira makroekonomski okvir, tako da povečajo prilagodljivost, mobilnost dejavnikov in sposobnost prilagoditve na trgih delovne sile in proizvodnih trgih kot odgovor na globalizacijo, tehnološki napredek, preusmeritev povpraševanja in ciklične spremembe. Države članice morajo zlasti ponovno spodbuditi reforme obdavčevanja in dajatev ter tako povečati spodbude in zagotoviti, da se bo delo izplačalo; izboljšati morajo prilagodljivost trgov delovne sile, pri čemer sta prožnost in varnost zaposlitve povezana; izboljšati morajo tudi zaposljivost, s tem da vlagajo v človeške vire. *Glej tudi integrirano smernico „Spodbujanje prožnosti v povezavi z varnostjo zaposlitve in zmanjševanje segmentacije trgov dela, ob upoštevanju vloge socialnih partnerjev" (št. 21 in št. 19).*

A.2 ***Zagotovimo dinamično in dobro delujoče območje eura***

Potreba po doseganju višje rasti in zaposlovanja je še zlasti občutna v območju eura zaradi njegovih nedavnih gospodarskih dosežkov pod pričakovanji in nizke ravni potencialne rasti v višini približno 2 odstotkov (ocene Komisije). Komisija je v svoji zadnji pomladanski napovedi predvidevanje za 2005 revidirala navzdol, in sicer na 1,6 % rast v euroobmočju. V območju eura se lahko povečajo gospodarske razlike, kar zadeva rast, notranje povpraševanje in inflacijske pritiske. Upad gospodarske rasti v območju eura v drugi polovici lanskega leta lahko pripišemo tako zunanjim dejavnikom – visokim in spremenljivim cenam nafte, ki upočasnjujejo rast svetovne trgovine, in rasti vrednosti eura – kot tudi notranji togosti. Kar zadeva zunanje vplive, neugoden razvoj cen nafte in dolgotrajno globalno neravnovesje še naprej predstavljata precejšnje negativno tveganje.

Domače povpraševanje je bilo še zlasti zmanjšano v območju eura, saj so bile osebna poraba in naložbe v letu 2004 precej pod ravnijo EU-25 kot celote. Zdi se, da zmanjšana osebna poraba izvira iz nenehne zaskrbljenosti zlasti glede zaposlitvenih možnosti (brezposelnost je še vedno okoli 9 %), pa tudi glede srednjeročnih možnosti za osebne dohodke. Stopnja zaupanja in pomanjkanje trajnostnega izboljšanja na strani porabe še naprej otežujeta vlaganje.

Izziv za območje eura je zagotoviti uresničevanje trenutnega potenciala rasti in sčasoma povečati svoj potencial rasti. To je najlažje doseči z makroekonomskimi politikami, usmerjenimi v rast in stabilnost, ter celostnimi strukturnimi reformami. Oboje so zlasti pomembne za države euroobmočja in države članice v okviru ERM II, saj odločilno vplivajo na njihovo sposobnost, da se ustrezno prilagodijo šokom z asimetričnim učinkom, in torej na gospodarsko odpornost celotnega euroobmočja. Poleg tega gospodarski dosežki in politike, ki jih izvajajo posamezne države članice euroobmočja, vplivajo na skupne dobrine, kot so menjalni tečaj eura, obrestne mere, stabilnost cen in skladnost euroobmočja. Vse to pomeni, da je potrebno učinkovito usklajevanje politik, tako v EU kot v euroobmočju, da bi izboljšali potencial rasti in uspešnost.

Odsotnost nacionalnih obrestnih in tečajnih politik pomeni tudi večjo potrebo po doseganju in ohranjanju dobrega proračunskega stanja v celotnem ciklu, ki zagotavlja zadostni proračunski manevrski prostor za vsrkavanje vpliva cikličnih nihanj ali gospodarskih šokov z asimetričnim učinkom. Strukturne politike, ki spodbujajo nemoteno prilagoditev cen in plač, so izredno pomembne za zagotovitev sposobnosti držav članic euroobmočja, da se hitro prilagodijo šokom (kakršen je trenutno šok zaradi cen nafte) in da se izognejo neupravičenim inflacijskim gibanjem. V zvezi s tem so še zlasti pomembne politike, ki povečujejo odzivnost trgov delovne sile s spodbujanjem široke delavske udeležbe, poklicne in geografske mobilnosti ter določanja plač, ter ustrezne reforme proizvodnega trga.

Kratkoročno mora mešanica politik v euroobmočju pomagati pri gospodarskem okrevanju, obenem pa naj ohranja dolgoročno vzdržnost in stabilnost. V tem kritičnem trenutku je pomembno, da ta mešanica politik okrepi zaupanje med potrošniki in vlagatelji, kar hkrati pomeni, da ostane zvesta srednjeročni stabilnosti. Proračunska politika mora zagotoviti fiskalni položaj, skladno s potrebo po pripravljenosti na vpliv staranja prebivalstva na eni strani in po pripravi sestave javnih izdatkov in prihodkov, ki spodbujajo gospodarsko rast, na drugi.

Da bi območje eura prispevalo k mednarodni gospodarski stabilnosti in bolje predstavljalo svoje gospodarske interese, je izredno pomembno, da igra svojo polno vlogo v mednarodnem sodelovanju monetarne in gospodarske politike. Medtem ko bo stabilno predsedstvo euroskupine pomagalo uskladiti stališča članic euroobmočja, pa je treba zunanjo zastopanost euroobmočja izboljšati na podlagi okvira sporazuma, sklenjenega na Dunaju 11. in 12. decembra 1998, tako da bo euroobmočje lahko prevzelo vodilno strateško vlogo v razvoju svetovnega gospodarskega sistema.

Smernica št. 6. Za prispevanje k dinamični in dobro delujoči ekonomski in monetarni uniji (EMU) morajo države članice euroobmočja zagotoviti boljše usklajevanje svojih ekonomskih in proračunskih politik, in sicer zlasti: 1. nameniti posebno pozornost fiskalni vzdržnosti svojih javnih financ ob polnem upoštevanju Pakta stabilnosti in rasti; 2. prispevati k mešanici politik, ki pomaga pri gospodarskem okrevanju in je skladna s stabilnostjo cen, ob tem pa kratkoročno spodbuja zaupanje podjetij in potrošnikov in je obenem skladna z dolgoročno trajnostno rastjo; 3. spodbujati strukturne reforme, ki bodo povečale dolgoročno potencialno rast evroobmočja in izboljšale njegovo produktivnost, konkurenčnost in gospodarsko prilagajanje asimetričnim šokom, pri čemer se zlasti upoštevajo politike zaposlovanja; in 4. zagotoviti, da bo vpliv euroobmočja v svetovnem gospodarskem sistemu sorazmeren z njegovo gospodarsko težo.

RAZDELEK B

MIKROEKONOMSKE REFORME ZA DVIG EVROPSKEGA POTENCIALA RASTI

Strukturne reforme so odločilne za povečanje potenciala rasti EU in za podporo makroekonomske stabilnosti, saj povečujejo učinkovitost in prilagodljivost evropskega gospodarstva. Rast produktivnosti je odvisna od konkurence, naložb in inovacij. Večanje evropskega potenciala rasti zahteva napredek v ustvarjanju delovnih mest in tudi rasti produktivnosti. Od sredine devetdesetih let prejšnjega stoletja se je rast produktivnosti v EU opazno upočasnila. Za to upočasnitev je deloma krivo povečano zaposlovanje nizko kvalificiranih delavcev. Vendar je sprememba tega trenda produktivnosti glavni izziv, s katerim se srečuje Evropska unija, zlasti glede na staranje prebivalstva. Ocenjuje se, da bo samo staranje prebivalstva za skoraj polovico znižalo trenutno stopnjo potencialne rasti. Pospeševanje rasti produktivnosti in povečanje števila delovnih ur sta torej nujno potrebna za ohranitev in zvišanje prihodnjega življenjskega standarda in za zagotavljanje visoke ravni socialne zaščite.

B.1 *Znanje in inovacije – gonilni sili trajnostne rasti*

Znanje, zbrano z naložbami v raziskave in razvoj, inovacije in izobraževanje, je ključno gibalo dolgoročne rasti. Politike, usmerjene v povečanje naložb v znanje in okrepitev inovacijske zmogljivosti gospodarstva EU, so v središču Lizbonske strategije za rast in zaposlovanje. Zato se bodo nacionalni in regionalni programi čedalje bolj usmerjali v naložbe v ti področji v skladu s cilji Lizbonske strategije.

Povečajmo in izboljšajmo vlaganje v raziskave in razvoj z namenom oblikovanja evropskega območja znanja

Raziskave in razvoj vplivajo na gospodarsko rast na različne načine: prvič, lahko prispevajo k oblikovanju novih trgov ali proizvodnih postopkov; drugič, lahko povzročijo dodatne izboljšave že obstoječih proizvodov in proizvodnih postopkov; in tretjič, povečujejo sposobnost države, da prevzame nove tehnologije.

EU trenutno porabi okoli 2 % BDP za raziskave in razvoj (delež se sicer po državah članicah giblje od manj kot 0,5 % do več kot 4 % BDP), kar je komaj kaj več od ravni ob uvedbi Lizbonske strategije. Poleg tega samo okoli 55 % porabe za raziskave v EU financira poslovni sektor. Nizke stopnje zasebnih naložb v raziskave in razvoj se štejejo za eno glavnih razlag za inovacijski prepad med EU in ZDA. Potreben je hitrejši napredek pri izpolnjevanju skupnega cilja EU, ki predvideva dvig vlaganja v raziskave na 3 % BDP. Države članice so pozvane, da v svojih nacionalnih programih Lizbonske strategije poročajo o svoji ciljni porabi za raziskave in razvoj za leti 2008 in 2010 ter o ukrepih za doseganje tega cilja. Glavni izziv je vzpostaviti okvirne pogoje, instrumente in spodbude za naložbe podjetij v raziskave.

Javna poraba za raziskave mora postati učinkovitejša in izboljšati je treba povezavo med javnimi raziskavami in zasebnim sektorjem. Okrepiti je treba centre in mreže odličnosti, bolje izrabiti javne mehanizme podpore za povečanje inovacij zasebnega sektorja ter zagotoviti večji učinek finančnega vzvoda javnih naložb in posodobitev vodenja raziskovalnih inštitutov in univerz. Prav tako je pomembno zagotoviti konkurenčno okolje za delovanje podjetij, saj konkurenca pomembno spodbuja zasebno vlaganje v inovacije. Poleg tega si je treba odločno prizadevati za povečanje števila in kakovosti raziskovalcev v Evropi, zlasti tako, da se pritegne več študentov v znanstvene in tehnične vede, da se izboljšata razvoj poklicnih možnosti in nadnacionalna in medsektorska mobilnost raziskovalcev ter odstranijo ovire za mobilnost raziskovalcev in študentov.

Treba je okrepiti mednarodno razsežnost raziskav in razvoja v smislu skupnega financiranja, razvoja večje kritične mase na ravni EU na kritičnih področjih, ki zahtevajo visoka sredstva, in z zmanjševanjem ovir za mobilnost raziskovalcev in študentov.

Smernica št. 7. Za povečanje in izboljšanje naložb v raziskave in razvoj, predvsem s strani zasebnih podjetij – potrjen je splošni cilj 3 % BDP za leto 2010 z ustrezno porazdelitvijo med zasebno in javno vlaganje – bodo države članice določile specifične vmesne ravni. Države članice morajo s prepletanjem ukrepov še naprej spodbujati raziskave in razvoj, zlasti raziskave in razvoj podjetij, in sicer: 1. z zagotovitvijo boljših okvirnih pogojev in dovolj konkurenčnega in privlačnega okolja za poslovanje podjetij; 2. z uspešnejšo in učinkovitejšo javno porabo za raziskave in razvoj ter razvoj partnerstva med javnim in zasebnim sektorjem; 3. z razvojem in krepitvijo centrov odličnosti izobraževalnih in raziskovalnih ustanov v državah članicah, po potrebi tudi z vzpostavljanjem novih, ter z izboljšanjem sodelovanja in prenosa tehnologij med javnimi raziskovalnimi inštituti in zasebnimi podjetiji; 4. z razvojem in izboljšanjem spodbujanja vpliva zasebnega sektorja raziskav in razvoja; 5. s posodobitvijo vodenja raziskovalnih inštitutov in univerz; 6. z zagotavljanjem zadostnega števila usposobljenih raziskovalcev, tako da privabijo več študentov v znanstvene in tehnične vede ter izboljšajo razvoj poklicnih možnosti, pa tudi evropsko, mednarodno in medsektorsko mobilnost raziskovalcev in razvojnega osebja.

Spodbujajmo inovacije

Dinamika evropskega gospodarstva je zelo odvisna od njegove inovativnosti. Vzpostavljeni morajo biti okvirni gospodarski pogoji za inovacije. To pomeni dobro delujoče finančne in proizvodne trge ter tudi učinkovita in finančno dostopna sredstva za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine. Inovacije pogosto predstavijo trgu nova podjetja, ki lahko naletijo na določene težave pri pridobivanju finančnih sredstev. Ukrepi za spodbujanje ustanavljanja in rasti inovativnih podjetij, vključno z izboljšanjem dostopa do finančnih sredstev, bi torej morali spodbuditi inovacijsko dejavnost. Širjenje tehnologije in politike za večje prepletanje nacionalnih sistemov inovacij in izobraževanja je mogoče spodbuditi z oblikovanjem inovacijskih središč in mrež ter s storitvami podpore za inovacije, usmerjenimi v MSP. Prenos znanja z mobilnostjo raziskovalcev, neposrednimi tujimi naložbami ali uvoženo tehnologijo je zlasti koristen za zaostajajoče države in regije.

Smernica št. 8. Za spodbujanje vseh oblik inovacij se morajo države članice osredotočiti na: 1. izboljšanje podpore inovacijam, zlasti za razširjanje in prenos tehnologij; 2. oblikovanje in razvoj inovacijskih središč, mrež in inkubatorjev, ki bi zbližali univerze, raziskovalne inštitute in podjetja, tudi na regionalni in lokalni ravni, ter pripomogli k premostitvi tehnološkega prepada med regijami; 3. spodbujanje čezmejnega prenosa znanja, vključno z neposrednimi tujimi naložbami; 4. spodbujanje javnih naročil na področju inovativnih proizvodov in storitev; 5. boljši dostop do domačega in mednarodnega financiranja; in 6. učinkovita in finančno dostopna sredstva za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine.

Širjenje informacijsko-komunikacijskih tehnologij (IKT) je v skladu s cilji in ukrepi načrtovane pobude i2010 prav tako pomemben način za izboljšanje produktivnosti in posledično gospodarske rasti. EU ni bila sposobna izkoristiti vseh ugodnosti povečane proizvodnje in uporabe informacijsko-komunikacijskih tehnologij (IKT). To odraža še vedno nezadostne naložbe v IKT, institucionalne omejitve in organizacijske težave pri prevzemu IKT. Inovativnost na področju tehnologije je navsezadnje odvisna od gospodarskega okolja, ki spodbuja rast. V tem pogledu je uporaba „inteligentne logistike“ učinkovit način za ohranjanje stroškov v evropskih proizvodnih obratih na konkurenčni ravni. S tega vidika je pomemben tudi odprt in konkurenčen trg elektronskih komunikacij.

Smernica št. 9. Za spodbujanje širjenja in učinkovito uporabo IKT ter izgradnjo vseobsegajoče informacijske družbe morajo države članice: 1. spodbujati razširjeno uporabo IKT v javnih službah, MSP-jih in gospodinjstvih; 2. vzpostaviti potreben okvir za spremembe, povezane z IKT, v organizaciji dela v gospodarstvu; 3. spodbujati močno prisotnost evropske industrije v ključnih segmentih IKT; 4. spodbujati razvoj močnih industrij IKT in vsebin ter dobro delujočih trgov; 5. zagotoviti varnost mrež in informacij, pa tudi zbliževanje in medsebojno povezanost z namenom vzpostavitve informacijskega območja brez meja; 6. spodbujati širitev širokopasovnih mrež, tudi na slabo pokrite regije, ter tako razvijati ekonomijo znanja. *Glej tudi integrirano smernico „Spodbujanje prožnosti v povezavi z varnostjo zaposlitve in zmanjševanje segmentacije trgov dela, ob upoštevanju vloge socialnih partnerjev“ (št. 21).*

Okrepimo konkurenčno prednost evropske industrijske baze

Nedavna upočasnitev rasti produktivnosti EU je delno povezana s težavami, ki jih ima EU pri preusmerjanju svojega gospodarstva v sektorje z višjo rastjo produktivnosti.

Da bi Evropa okrepila in ohranila vodilni položaj na področju gospodarstva in tehnologije, mora povečati svojo zmogljivost za razvoj in trženje novih tehnologij, vključno z IKT. Treba je analizirati in izkoristiti medsebojno dopolnjevanje skupnega obravnavanja izzivov, povezanih z raziskavami, urejanjem in financiranjem na evropski ravni, kjer posamezne države članice zaradi obsega ali področja uporabe ne morejo same odpraviti tržnih pomanjkljivosti. EU še vedno ni uspela popolnoma izkoristiti svojega tehnološkega potenciala. Združevanje evropske odličnosti in oblikovanje partnerstev med javnim in zasebnim sektorjem ter sodelovanje med državami članicami, pri čemer ima družba večje koristi kot zasebni sektor, bodo pomagali izkoristiti ta potencial.

Smernica št. 10. Za okrepitev konkurenčne prednosti svoje industrijske baze Evropa potrebuje trdno industrijsko strukturo na vsem svojem ozemlju. Nujno izvajanje sodobne in dejavne industrijske politike pomeni, da je treba okrepiti konkurenčno prednost industrijske baze, tudi s prispevanjem k privlačnim okvirnim pogojem tako za proizvodnjo kot storitve, hkrati pa zagotavljati dopolnjevanje ukrepov na nacionalni, nadnacionalni in evropski ravni. Države članice morajo: 1. začeti z opredeljevanjem dodane vrednosti in dejavnikov konkurenčnosti v ključnih industrijskih sektorjih ter obravnavanjem izzivov, ki jih prinaša globalizacija; 2. biti osredotočene tudi na razvoj novih tehnologij in trgov. (a) To pomeni predvsem, da se morajo zavezati k spodbujanju novih tehnoloških pobud, ki temeljijo na partnerstvu med javnim in zasebnim sektorjem ter sodelovanju med državami članicami, kar pomaga odpravljati resnične tržne pomanjkljivosti. (b) To pomeni tudi vzpostavljanje in razvoj mrež regionalnih ali lokalnih grozdov v EU z večjim sodelovanjem MSP. *Glej tudi integrirano smernico „Izboljšanje ujemanja s potrebami trga dela“ (št. 20).*

Spodbujajmo trajnostno uporabo virov

Trajen uspeh Unije je odvisen tudi od reševanja vrste težav na področju virov in okolja, ki bodo, če ne bodo odpravljene, ovira prihodnjemu razvoju. Tako so nedavni dogodki in obeti v zvezi s cenami nafte še poudarili, kako žgoče je vprašanje učinkovite rabe energije. Politika za bolj učinkovito rabo energije je pomembna za zmanjšanje občutljivosti evropskega gospodarstva na nihanja cen nafte. Nadaljnje odlašanje reševanja teh izzivov bi zvišalo gospodarske stroške ukrepanja. Sem sodijo na primer ukrepi za racionalnejšo rabo virov. Ukrepi na tem področju bodo pomembni tudi za reševanje problema podnebnih sprememb. V zvezi s tem je pomembno, da si države članice ponovno začnejo prizadevati za izpolnjevanje obveznosti, h katerim jih zavezuje Kjotski protokol. Države članice morajo zlasti nadaljevati boj proti podnebnim spremembam ter tako doseči, da povečanje globalne temperature ne preseže 2 °C nad predindustrijsko stopnjo, hkrati pa naj cilje iz Kjotskega protokola uresničujejo na stroškovno učinkovit način. Države članice si morajo prizadevati za preprečevanje izgube biološke raznovrstnosti od sedaj do leta 2010, zlasti z vključevanjem te zahteve v druge politike ob upoštevanju pomena biotske raznovrstnosti za nekatere gospodarske sektorje. V tem okviru imajo ključno vlogo tržno zasnovani instrumenti, tako da cene bolje odražajo okoljsko škodo in socialne stroške. Spodbujanje razvoja in uporabe okolju prijaznih tehnologij, usmeritev v „zelena“ javna naročila, pri čemer se še posebej upoštevajo MSP, in ukinitev okolju škodljivih subvencij ter drugi instrumenti politike lahko izboljšajo inovacijsko uspešnost udeleženih sektorjev in povečajo njihov prispevek k trajnostnemu razvoju. Gospodarske družbe EU so na primer med vodilnimi v svetu, kar zadeva razvoj novih tehnologij obnovljive energije. V okviru nenehnega pritiska na zviševanje cen energije in kopičenja podnebnih groženj je pospeševanje izboljšav na področju učinkovite rabe energije pomembno zlasti kot prispevek tako k rasti kot trajnostnemu razvoju.

Smernica št. 11. Za spodbujanje trajnostne uporabe virov in krepitev medsebojnega dopolnjevanja varovanja okolja in gospodarske rasti morajo države članice: 1. dati prednost učinkoviti rabi energije in soproizvodnji, razvoju trajnostnih energij, vključno z obnovljivimi, ter hitremu širjenju okolju prijaznih in ekološko učinkovitih tehnologij (a) na notranjem trgu na eni strani, zlasti na področju transporta in energije, med drugim zaradi zmanjšanja občutljivosti evropskega gospodarstva na nihanja cen nafte, in (b) na preostali svet na drugi strani, in sicer kot sektor z velikim izvoznim potencialom; 2. spodbujati razvoj sredstev za vračunavanje zunanjih okoljskih stroškov in ločevanje gospodarske rasti od poslabšanja okolja. Uresničevanje teh prednostnih nalog mora biti usklajeno z obstoječo zakonodajo Skupnosti ter z ukrepi in instrumenti, ki jih predlaga Akcijski načrt za okoljske tehnologije (ETAP), med drugim (a) z uporabo tržno zasnovanih instrumentov, (b) s skladi za tvegane naložbe in financiranjem dejavnosti na področju raziskav in razvoja, (c) z vzpodbujanjem trajnostnih vzorcev proizvodnje in porabe, vključno z usmeritvijo v „zelena“ javna naročila, (d) s posvečanjem posebne pozornosti MSP in (e) z reformo subvencij, ki imajo znaten negativen učinek na okolje in so nezdružljive s trajnostnim razvojem, da se jih postopno odpravi; 3. stremeti k cilju preprečitve izgube biološke raznovrstnosti od sedaj do leta 2010, zlasti z vključevanjem te zahteve v druge politike ob upoštevanju pomena biotske raznovrstnosti za nekatere gospodarske sektorje; 4. nadaljevati boj proti podnebnim spremembam, pri čemer cilje iz Kjotskega protokola uresničujejo na stroškovno učinkovit način, zlasti ob upoštevanju MSP. *Glej tudi integrirano smernico „Spodbujanje učinkovitega dodeljevanja sredstev, usmerjenega v rast in zaposlovanje“ (št. 3).*

Kljub splošnemu priznavanju potencialnih koristi enotnega evropskega trga pa ostaja stopnja prenosa direktiv o notranjem trgu žalostno nizka. Poleg tega se direktive pogosto uporabljajo ali izvajajo napačno, kot kaže veliko število postopkov za ugotavljanje kršitev, ki jih je uvedla Komisija. Države članice morajo izboljšati sodelovanje med sabo in s Komisijo in tako zagotoviti, da bodo njihovi državljani in podjetja v celoti deležni vseh koristi od zakonodaje o notranjem trgu. Marsikaj je na primer še mogoče izboljšati v praksah javnih naročil. Takšno izboljšanje bi se odrazilo v povečanju deleža javno objavljenih javnih naročil. Večja odprtost javnih naročil bi pomenila tudi precejšnje proračunske prihranke za države članice.

Smernica št. 12. Za razširitev in poglobitev notranjega trga morajo države članice: 1. pospešiti prenos direktiv za področje notranjega trga; 2. dati prednost strožjemu in boljšemu uresničevanju zakonodaje na področju notranjega trga; 3. odpraviti še zadnje ovire za čezmejne dejavnosti; 4. učinkovito uporabljati pravila EU glede javnih naročil; 5. spodbujati v celoti delujoč notranji trg storitev, pri tem pa ohraniti evropski socialni model; 6. pospešiti vključevanje finančnih trgov z doslednim in skladnim izvajanjem ter spodbujanjem akcijskega načrta na področju finančnih storitev. *Glej tudi integrirano smernico „Izboljšanje ujemanja s potrebami trga dela“ (št. 20).*

B.2 ***Spremenimo Evropo v privlačnejši kraj za naložbe in delo***

Privlačnost Evropske unije za naložbe je med drugim odvisna od velikosti in odprtosti njenih trgov, njenega regulativnega okolja, kakovosti njene delovne sile in infrastrukture.

Razširimo in poglobimo notranji trg

Medtem ko notranji trg za blago predstavlja relativno zaključeno celoto, ostajajo trgi storitev pravno ali dejansko precej razdrobljeni, mobilnost delovne sile v Evropi pa ostaja nizka. Da bi se spodbudila rast in zaposlovanje ter okrepila konkurenčnost, mora notranji trg storitev v celoti delovati, pri tem pa ohraniti evropski socialni model. Evropski svet je zahteval, da se izvedejo vsa prizadevanja v okviru zakonodajnega postopka z namenom dosega splošnega soglasja za vzpostavitev enotnega trga storitev. Tudi z odstranitvijo ovir za čezmejne dejavnosti bi se učinkovitost pomembno povečala. Nazadnje bi polna vključitev finančnih trgov dvignila donos in zaposlovanje, saj bi omogočila učinkovitejšo razporeditev kapitala in ustvarila boljše pogoje za finančno poslovanje podjetij.

Zagotovimo odprte in konkurenčne trge v Evropi in zunaj nje

Odprto svetovno gospodarstvo ponuja nove možnosti za spodbujanje rasti in konkurenčnosti v evropskem gospodarstvu. Politika konkurence je imela ključno vlogo pri zagotavljanju izenačenih možnosti za podjetja EU in je lahko pomembna tudi pri pregledu širšega zakonodajnega okvira pri trgih, da bi se uveljavili pogoji, ki bi podjetjem omogočili učinkovito konkurenco. Nadaljnje odpiranje evropskih trgov konkurenci je mogoče doseči z znižanjem splošne ravni preostale državne pomoči. Hkrati s tem premikom je treba preusmeriti preostalo državno pomoč v podporo nekaterim horizontalnim ciljem. Pregled pravil glede državne pomoči naj bi prispeval k nadaljnjemu koraku v to smer.

Še posebno učinkovito orodje za povečanje konkurence so strukturne reforme, ki olajšajo vstop na trg. Te bodo imele zlasti pomemben vpliv na trgih, ki so jih prej pred konkurenco varovali protikonkurenčno ravnanje, obstoj monopolov, pretirana regulacija (dovoljenja, licence, minimalne kapitalske zahteve, zakonske ovire, odpiralni čas trgovin, s predpisi urejene cene ipd. lahko na primer ovirajo razvoj učinkovitega konkurenčnega okolja) ali trgovinska zaščita.

Izvajanje že dogovorjenih ukrepov za uvedbo konkurence na področju storitev omrežnih dejavnosti (na področjih električne energije in plina, transporta, telekomunikacij in poštnih storitev) bi moralo prispevati k splošno nižjim cenam in večji izbiri, pri tem pa vsem državljanom zagotoviti storitve splošnega gospodarskega pomena. Organi za konkurenco in regulativni organi morajo zagotoviti konkurenco na liberaliziranih trgih. Obenem pa mora biti zajamčena visoka kakovost storitev splošnega gospodarskega pomena po dostopni ceni.

Zunanja odprtost trgovanju in naložbam, tudi na večstranski ravni, je zaradi povečanega obsega tako izvoza kot uvoza pomembna spodbuda za rast in zaposlovanje in lahko kot taka pospeši vzpostavitev strukturne reforme. Odprt in močan sistem pravil svetovne trgovine je za evropsko gospodarstvo bistvenega pomena. Uspešen zaključek ambicioznega in uravnoteženega sporazuma v okviru kroga pogajanj v Dohi in tudi napredek pri dvostranskih in regionalnih sporazumih o prosti trgovini bi morala povečati odprtost trgov trgovini in naložbam in s tem prispevati k večji gospodarski rasti.

Smernica št. 13. Za zagotovitev odprtih in konkurenčnih trgov v Evropi in zunaj nje ter izkoriščanje ugodnosti globalizacije morajo države članice dati prednost: 1. odstranitvi zakonodajnih, trgovinskih in drugih ovir, ki neprimerno omejujejo konkurenco; 2. učinkovitejšemu uresničevanju politike konkurence; 3. selektivnemu pregledu trgov in tržne zakonodaje, s čimer bi organi za konkurenco in regulativni organi odkrivali in odstranjevali ovire za konkurenco in vstop na trg; 4. zmanjšanju državne pomoči, ki izkrivlja konkurenco; 5. v skladu s prihodnjim okvirom Skupnosti preusmeritvi pomoči v podporo nekaterim horizontalnim ciljem, kot na primer raziskavam in inovacijam ter optimiranju človeškega kapitala, in za dobro znane tržne pomanjkljivosti; 6. spodbujanju zunanje odprtosti, tudi na večstranski ravni; 7. polnemu izvajanju dogovorjenih ukrepov za uvedbo konkurence na področju storitev omrežnih dejavnosti in tako zagotoviti učinkovito konkurenco na povezanih trgih po vsej Evropi. Obenem igra zagotavljanje učinkovitih storitev splošnega gospodarskega pomena po dostopnih cenah pomembno vlogo v konkurenčnem in dinamičnem gospodarstvu.

Izboljšajmo evropsko in nacionalno zakonodajo

Tržna ureditev je bistvenega pomena za oblikovanje okolja, v katerem se lahko izvajajo poslovne transakcije po konkurenčnih cenah. Uporablja se tudi za odpravo tržnih pomanjkljivosti ali za zaščito tržnih udeležencev. Vendar lahko skupni učinek predpisov povzroči precejšnje gospodarske stroške. Zato je nujno imeti dobro premišljene in sorazmerne predpise. Kakovost evropskega in nacionalnega zakonodajnega okolja je odvisna od skupne zavezanosti in deljene odgovornosti tako na ravni EU kot držav članic.

Pri pripravi ali reviziji zakonodaje morajo države članice opraviti sistematično presojo morebitnih stroškov in koristi svojih zakonodajnih pobud. Izboljšati morajo kakovost svojih zakonodaj, hkrati pa ohranjati svoje cilje. To pomeni, da se morajo posvetovati z ustreznimi interesnimi skupinami. Pristop Komisije k boljši pravni ureditvi zahteva natančno presojo ekonomskih, socialnih in okoljskih učinkov novih ali spremenjenih predpisov, da bi se tako opredelile morebitne kompromisne rešitve in sinergije med različnimi cilji politik. Pri obstoječi pravni ureditvi se poleg tega izvajata pregled zaradi morebitne poenostavitve in presoja njenega učinka na konkurenčnost. Pripravlja se tudi skupen pristop pri izračunavanju administrativnih stroškov nove in obstoječe zakonodaje. Države članice morajo uvesti sisteme za poenostavitev obstoječe pravne ureditve. Obširno se morajo posvetovati glede stroškov in koristi svojih zakonodajnih pobud ali glede njihove premajhne učinkovitosti, zlasti kadar to pomeni kompromisne rešitve med različnimi cilji politik. Države članice morajo poleg tega zagotoviti, da se v celoti obravnavajo tudi ustrezne alternative pravne ureditve.

Precejšnja izboljšanja v zakonodajnem okolju je torej mogoče doseči z upoštevanjem preučitve stroškov in koristi, povezanih z zakonodajo, tudi administrativnih stroškov. To je še zlasti pomembno za majhna in srednje velika podjetja (MSP), ki imajo običajno zgolj omejena sredstva za opravljanje administrativnega dela, ki jim ga nalagata zakonodaja Skupnosti in nacionalna zakonodaja.

Smernica št. 14. Za ustvarjanje bolj konkurenčnega poslovnega okolja in spodbujanje zasebne pobude z boljšo zakonodajo morajo države članice: 1. zmanjšati administrativno breme podjetij, predvsem kar zadeva MSP in nova podjetja; 2. izboljšati kakovost obstoječih in novih zakonodaj, hkrati pa ohranjati svoje cilje s sistematično in dosledno presojo njihovih ekonomskih, socialnih (vključno z zdravstvenimi) in okoljskih učinkov, pri tem pa upoštevati in natančneje ocenjevati administrativno breme, povezano z zakonodajo, ter učinek na konkurenčnost, tudi kar zadeva izvajanje tovrstne zakonodaje; 3. spodbujati podjetja pri razvijanju družbene odgovornosti gospodarskih družb.

Evropa mora učinkoviteje spodbujati svoj podjetniški zagon in potrebuje več novih podjetij, ki se bodo pripravljena lotiti ustvarjalnih ali inovativnih podvigov. Podpreti je treba učenje o podjetništvu na vseh stopnjah šolanja in usposabljanja ter zagotoviti ustrezna znanja. Idejo podjetništva je treba vključiti v proces vseživljenjskega učenja, začenši v šoli. V ta namen je treba spodbujati partnerstva z gospodarskimi družbami. Ustanavljanje in rast podjetij lahko spodbudi tudi izboljšan dostop do finančnih sredstev in krepitev gospodarskih pobud, vključno z uvedbo davčnih sistemov, ki nagrajujejo uspeh, zmanjševanjem stroškov dela, ki ne spadajo v plačo, in zmanjševanjem administrativnih bremen za nova podjetja, zlasti z zagotovitvijo ustreznih podpornih storitev, predvsem za mlade podjetnike, na primer z oblikovanjem kontaktnih točk na enem mestu in spodbujanjem nacionalnih podpornih mrež za podjetja. Poseben poudarek je treba dati lažjemu prenosu lastništva in izboljšanju postopkov sanacije in prestrukturiranja, zlasti z bolj učinkovitimi zakoni o stečaju.

Smernica št. 15. Za spodbujanje podjetniške kulture in ustvarjanje podpornega okolja za MSP morajo države članice: 1. izboljšati dostop do finančnih sredstev z namenom spodbujanja njihovega nastajanja in rasti, predvsem z mikro posojili in drugimi oblikami rizičnega kapitala; 2. okrepiti gospodarske pobude, vključno s poenostavitvijo davčnih sistemov in zmanjševanjem stroškov dela, ki ne spadajo v plačo; 3. okrepiti inovacijski potencial MSP; in 4. zagotoviti ustrezne podporne storitve, kot je na primer oblikovanje kontaktnih točk na enem mestu in spodbujanje nacionalnih podpornih mrež za podjetja z namenom spodbujanja njihovega nastajanja in rasti v skladu z listino o malih podjetjih. Poleg tega morajo države članice okrepiti podjetniško izobraževanje in usposabljanje za MSP. Morajo tudi olajšati prenos lastništva, po potrebi posodobiti zakone o stečaju in izboljšati postopke sanacije in prestrukturiranja. *Glej tudi integrirane smernice „Spodbujanje učinkovitega dodeljevanja sredstev, usmerjenega v rast in zaposlovanje“ (št. 3) in „Spodbujanje vseh oblik inovacij“ (št. 8) ter št. 23 in 24.*

Razširimo in izboljšajmo evropsko infrastrukturo

Sodobna infrastruktura je pomemben dejavnik, ki vpliva na privlačnost lokacij. Olajša mobilnost oseb, blaga in storitev po vsej Uniji. Sodobna prometna in energetska infrastruktura ter infrastruktura elektronskih komunikacij so pomembni dejavniki za ponovno oživitev Lizbonske strategije. Z znižanjem prevoznih stroškov in razširitvijo trgov medsebojno povezana in interoperabilna vseevropska omrežja pomagajo pospeševati mednarodno trgovino in spodbujajo dinamiko notranjega trga. Poleg tega potekajoča liberalizacija evropskih omrežnih dejavnosti spodbuja konkurenco in povečuje učinkovitost v teh sektorjih.

Kar zadeva prihodnje naložbe v evropsko infrastrukturo, je treba za prednostne naloge šteti izvedbo tridesetih prednostnih transportnih projektov, ki sta jih Parlament in Svet opredelila v smernicah za vseevropsko prometno omrežje, izvedbo pripravljenih čezmejnih projektov za transport, obnovljivo energijo in širokopasovne komunikacije in raziskave, opredeljenih v okviru Evropske pobude za rast, ter izvedbo transportnih projektov, ki jih podpira Kohezijski sklad. Rešiti je treba tudi infrastrukturna ozka grla znotraj držav. Ustrezni cenovni sistemi infrastrukture lahko prispevajo k učinkoviti uporabi infrastrukture in oblikovanju trajnostnega ravnovesja med načini prevoza.

Smernica št. 16. Širitev, izboljšanje in povezovanje evropske infrastrukture ter dokončanje prednostnih čezmejnih projektov, katerih cilj je zlasti tesneje povezati nacionalne trge v razširjeni EU. Države članice morajo: 1. ustvariti ustrezne pogoje za prometno in energetsko infrastrukturo ter infrastrukturo informacijsko-komunikacijskih tehnologij, ki bodo učinkovito izkoriščale sredstva – pri tem imajo prednost tiste, ki so vključene v vseevropska prometna omrežja –, in sicer z dopolnjevanjem mehanizmov Skupnosti, zlasti pa z vključevanjem na čezmejnih območjih in obrobnih regijah, kar je nujni pogoj za uspešno uvedbo konkurence na področju storitev omrežnih dejavnosti; 2. obravnavati razvoj partnerstev med javnim in zasebnim sektorjem; 3. preučiti uvedbo ustreznih cenovnih sistemov infrastrukture ter tako zagotoviti učinkovito uporabo infrastruktur in oblikovanje trajnostnega ravnovesja med načini prevoza, pri čemer se poudarjajo spremembe in inovacije na področju tehnologije ter upoštevajo okoljski stroški in vpliv na rast. *Glej tudi integrirano smernico „Spodbujanje širjenja in učinkovita uporaba IKT ter izgradnja vseobsegajoče informacijske družbe“ (št. 9).*

V Bruslju, 12. julija 2005

Za Svet

Predsednik

G. BROWN